

23. apríla 2001

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 977/2001

999

Návrh

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

na vydanie

zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov

Predkladajú:

Peter	Tatár	v. r.
Július	Brocka	v. r.
Pavol	Prokopovič	v. r.
László	Gyurovszky	v. r.
Ján	Šimko	v. r.
Ján	Langoš	v. r.
Peter	Osuský	v. r.
František	Šebej	v. r.

Návrh uznesenia:

Národná rada Slovenskej republiky
schvaľuje
návrh skupiny poslancov Národnej rady
Slovenskej republiky na vydanie zákona,
ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady
Slovenskej republiky č. 289/1995 Z. z. o dani
z pridanej hodnoty v znení neskorších
predpisov

Bratislava apríl 2001

N á v r h

Z á k o n

z.....2001,

**ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 289/1995
Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 200/1996 Z.z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 386/1996 Z.z., zákona č. 371/1997 Z.z., zákona č. 60/1999 Z.z., zákona č. 153/1999 Z.z., zákona č. 342/1999 Z.z. a zákona č. 246/2000 Z.z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 2 ods. 5 písmeno f) znie:

"f) daňou na vstupe daň u platiteľa, ktorú voči nemu uplatnil pri ním prijatom zdaniteľnom plnení iný platiteľ; v prípade dovozu tovaru daň vymeraná colným orgánom,".

2. V § 2 ods. 5 písmeno h) znie:

"h) odpočtom dane daň na vstupe, ktorú je platiteľ oprávnený odpočítať od celkovej dane na výstupe za príslušné zdaňovacie obdobie, v ustanovených prípadoch upravená podľa § 4, 12, 20, 21, 46c a 48 ".

3. V § 2 ods. 5 písmeno m) znie:

"m) zaúčtovaním dane na vstupe zaúčtovanie dane v účtovníctve platiteľa; ak ide o platiteľa, ktorý nie je účtovnou jednotkou, zaevidovanie v záznamoch podľa § 24,".

4. V § 4 odsek 5 znie:

"(5) Platiteľ registrovaný podľa odsekov 1 až 4 je oprávnený uplatniť odpočet dane z tovaru a z nehnuteľnosti, ktoré kúpil najneskôr dvanásť mesiacov pred dňom

registrácie za platiteľa, a ďalej z práv priemyselného vlastníctva^{8b)} a autorských práv^{8c)} vrátane programového vybavenia, ktoré nadobudol najneskôr dvanásť mesiacov pred dňom registrácie za platiteľa. Odpočet dane z tovaru platiteľ uplatňuje podľa skutočného stavu tovaru ku dňu, kedy sa stal platiteľom, zisteného fyzickou inventúrou. Odpočet dane môže platiteľ uplatniť, ak tieto prijaté plnenia použije na uskutočňovanie zdaniteľných plnení ako platiteľ. Uplatnenie odpočtu dane preukazuje platiteľ dokladom o kúpe uvedeného majetku od platiteľa za cenu s daňou; pri dovezenom tovare preukazuje platiteľ uplatnenie odpočtu dane písomným colným vyhlásením alebo iným písomným rozhodnutím colného orgánu o vymeraní colného dlhu, ktoré potvrdzuje dovoz tovaru, a dokladom o zaplatení dane colnému orgánu. Odpočet dane platiteľ uplatní v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie, v ktorom sú splnené všetky podmienky pre odpočet dane. Platiteľ nemôže uplatniť odpočet dane pri osobnom automobile s výnimkou osobného automobilu kúpeného za účelom ďalšieho predaja, a to aj formou zmluvy o kúpe prenajatej veci."

Poznámky pod čiarou k odkazom 8b a 8c znejú:

"8b) Napríklad zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch v znení neskorších predpisov, zákon č. 174/1988 Zb. o ochranných známkach v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1993 Z.z., zákon č. 159/1973 Zb. o ochrane označení pôvodu výrobkov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1993 Z.z.

8c) Zákon č. 383/1997 Z.z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon, v znení neskorších predpisov."

5. V § 4 sa za odsek 5 vkladajú nové odseky 6 a 7, ktoré znejú:

"(6) Odpočet dane pri majetku podľa odseku 5 platiteľ uplatňuje z ceny jeho obstarania;⁹⁾ pri dovezenom tovare z hodnoty, ktorá bola základom pre vymeranie dane. Pri tovare, nehnuteľnosti, právach priemyselného vlastníctva a autorských právach vrátane programového vybavenia, ktoré sú odpisované podľa osobitného predpisu,¹⁰⁾ zníži platiteľ odpočet dane o sumu dane zodpovedajúcu odpisu podľa ročnej percentuálnej odpisovej sadzby.

(7) Odpočet dane môže uplatniť platiteľ registrovaný podľa odsekov 1 až 4 aj v prípade, ak nadobudol tovar, nehnuteľnosť, práva priemyselného vlastníctva a autorské práva vrátane programového vybavenia ako nepeňažný vklad najneskôr dvanásť mesiacov pred dňom registrácie za platiteľa. Na uplatnenie odpočtu dane sa primerane vzťahujú odseky 5 a 6."

Poznámky pod čiarou k odkazom 9 a 10 znejú:

"9 § 25 ods. 4 písm. c) zákona č. 563/1991 Zb. o účtovníctve.

10) § 26 zákona č. 366/1999 Z.z. o daniach z príjmov v znení zákona č. 466/2000 Z.z."

Doterajší odsek 6 sa označuje ako odsek 8.

6. V § 4 odsek 8 sa za číslicu "5" vkladajú slová "až 7".

7. V § 20 odsek 2 znie:

"(2) Platiteľ má nárok na odpočet dane pri prijatom zdaniteľnom plnení, ak

a) vznikla daňová povinnosť (§ 14),

b) daň na vstupe zaúčtoval a

c) má daňový doklad alebo zjednodušený daňový doklad, ktoré vyhotovil platiteľ".

8. V § 20 ods. 3 prvá veta znie: "Platiteľ uplatňuje odpočet dane v daňovom priznaní za to zdaňovacie obdobie, v ktorom sa naplnili všetky podmienky uvedené v odseku 2."

9. V § 22 ods. 1 sa v druhej vete slová "zaúčtoval alebo daňový t'archopis zaúčtoval a daň zaplatil" nahrádzajú slovami "alebo daňový t'archopis zaúčtoval".

10. V § 22 ods. 2 sa vypúšťajú slová "a dokladom o zaplatení dane, pričom dokladom o zaplatení dane v prípade, že daň je 200 000 Sk a viac, je len doklad o bezhotovostnej platbe uskutočnenej prostredníctvom banky alebo doklad o platbe na pošte poštovou poukážkou".

11. § 46a sa vypúšťa odsek 4. Doterajší odsek 5 sa označuje ako odsek 4.

12. V § 46a ods. 4 sa v tretej vete vypúšťajú slová "a zaplatenie dane daňovému úradu sa považuje za splnenie podmienky na účely odpočtu dane podľa § 20 ods. 2 písm. c)".

Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. augusta 2001.

Dôvodová správa

Všeobecná časť

1. Zhodnotenie súčasného stavu

Právna úprava dane z pridanej hodnoty platná od 1. januára 1993 (zákon č. 222/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) bola od 1. januára 1996 nahradená zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 289/1995 Z.z., ktorý bol doteraz sedemkrát novelizovaný, a to zákonom č. 200/1996 Z.z., zákonom č. 386/1996 Z.z., zákonom č. 371/1997 Z.z., zákonom 60/1999 Z.z., zákonom č. 153/1999 Z.z., zákonom č. 342/1999 Z.z. a zákonom č. 246/2000 Z.z.

Návrh novely zákona č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov sa predkladá na základe potreby zrušiť zaplatenie dane platiteľom dane, ktorý prijal zdaniteľné plnenie ako podmienku odpočtu dane. Účinnosť zákona sa navrhuje od 1. augusta 2001.

Návrh zákona priblíži prispôsobovanie právnej úpravy dane z pridanej hodnoty v Slovenskej republike sekundárnej legislatíve Európskej únie, a to predovšetkým Šiestej smernici Rady EÚ 77/388/EHS, ktorá je základnou smernicou upravujúcou uplatňovanie dane z pridanej hodnoty v Európskej únii, a to v oblasti úpravy podmienok na uplatnenie odpočtu dane.

2. Hospodársky a finančný dosah právnej úpravy

Hospodársky a finančný dosah navrhovanej právnej úpravy zákona by nemal mať nepriaznivý dopad na výnosy dane z pridanej hodnoty.

Predmetný zákon nebude mať negatívny vplyv na zamestnanosť a tvorbu pracovných miest.

Návrh novely zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a nie je v rozpore so žiadnym všeobecne záväzným právnym predpisom a medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná.

3. Doložka zlučiteľnosti návrhu zákona s právom Európskej únie

Navrhovateľ zákona: Skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky.

Názov návrhu zákona: Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

V práve Európskej únie je problematika návrhu zákona upravená

- Šiestou smernicou Rady EÚ 77/388/EHS zo 17.5.1977 o harmonizácii zákonov členských štátov o dani z obratu (OJL 145 z 13.6.1977 s.1), ktorá zavádza spoločný systém pre daň z pridanej hodnoty; jednotný daňový základ, v znení zmien a doplnkov so zreteľom na

smernicu 80/368/EHS z 26.3.1980 (OJL 090 z 3.4.1980 s. 41),
smernicu 84/386/EHS z 31.7.1984 (OJL 208 z 3.8.1984 s. 58),
smernicu 89/465/EHS z 18.7.1989 (OJL 226 z 3.8.1989 s. 21),
smernicu 91/680/EHS zo 16.12.1991 (OJL 376 z 31.12.1989 s. 1),
smernicu 92/77/EHS z 19.10.1992 (OJL 316 z 31.10.1992 s. 1),
smernicu 92/111/EHS zo 14.12.1992 (OJL 384 z 31.12.1992 s. 47),
smernicu 94/5/ES zo 14.2.1994 (OJL 060 z 3.3.1994 s. 16),
smernicu 94/4/ES zo 14.2.1994 (OJL 060 z 3.3.1994 s. 14),
smernicu 94/76/ES z 22.12.1994 (OJL 365 z 31.12.1994 s. 53),
smernicu 95/7/ES, z 10.9.1995 (OJL 102 z 5.5.1995 s. 18),
smernicu 96/42/ES z 25.6.1996 (OJL 170 z 9.7.1996 s. 34),
smernicu 96/95/ES z 20.12.1996 (OJL 338 z 28.12.1996 s. 89),
smernicu 98/80/ES z 12.10.1998 (OJL 281 zo 17.10.1998 s. 31),
smernicu 99/49/ES z 25.5.1999 (OJL 139 z 2.6.1999 s. 27),
smernicu 99/59/ES zo 17.6.1999 (OJL 162 z 26.6.1999 s. 63),
smernicu 99/85/ES z 22.10.1999 (OJL 277 z 28.10.1999 s. 34).

- Trinástou smernicou Rady EÚ 86/560/EHS zo 17.11.1986 o zosúladení zákonov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu - mechanizmy refundácie dane z pridanej hodnoty osobám podliehajúcim zdaneniu, ktoré nesídlia na území Spoločenstva (OJL 326 z 21.11.1986 s. 40).

Návrh zákona svojim obsahom patrí

- a) medzi prioritné oblasti aproximácie práva obsiahnuté v čl. 70 Európskej dohody o pridružení - nepriame zdaňovanie,
- b) medzi priority odporúčané v Príprave asociovaných krajín strednej a východnej Európy na integráciu do vnútorného trhu Európskej únie - kapitola 22. Nepriame zdaňovanie Bielej knihy.

Šiesta smernica Rady EÚ 77/388/EHS v znení jej zmien a doplnkov je základným právnym normatívom sekundárnej povahy, ktorý tvorí právny základ pre koncepciu harmonizácie legislatívy členských štátov o dani z pridanej hodnoty. Ustanovuje rozsah pôsobnosti režimu dane z pridanej hodnoty, definíciu ekonomickej činnosti, zdaniteľných osôb a zdaniteľných činností, miesto zdanenia, zdaniteľné plnenie a

splatnosť dane, základ dane, princípy určovania sadzieb dane, základné oslobodenia od dane, realizáciu nároku na odpočet dane, osoby, na ktoré sa vzťahuje daňová povinnosť, a administratívne povinnosti zdaniteľných osôb.

Trinásta smernica Rady EÚ 86/560/EHS ustanovuje podmienky refundácie dane z pridanej hodnoty podnikateľom, ktorý nesídlia na území Spoločenstva.

Platná právna úprava dane z pridanej hodnoty je čiastočne kompatibilná s právom Európskej únie. Úplnú kompatibilitu je možné dosiahnuť v oblasti dane z pridanej hodnoty až vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie.

Navrhovaná úprava podmienok odpočtu dane v súlade s právom Európskej Únie.

Osobitná časť

K článku I

K bodom 1 a 2

Zákonom sa navrhuje zrušenie podmienky zaplataenia dane platiteľom dane, ktorý prijal zdaniteľné plnenie. V nadväznosti na zrušenie tejto podmienky dochádza k zmene viacerých ustanovení zákona napr. definícia dane na vstupe, podmienky odpočtu dane, postup pri opravě základu dane.

Podmienka zaplataenia dane je neštandardnou podmienkou na uplatnenie odpočtu dane, pre ktorú je Slovenská republika kritizovaná v hodnotiacich správach Európskej komisie. Takúto podmienku neobsahuje legislatíva dane z pridanej hodnoty štátov Európskej únie, ani legislatíva okolitých asociovaných krajín.

Podmienka zaplataenia dane spôsobuje v mnohých prípadoch značné problémy, ktoré súvisia najmä s tým, že v Slovenskej republike nie je možné v plnej miere uplatňovať podnikateľské aktivity bežne používané v iných krajinách ako napr. faktoring, systém vzájomného započítania pohľadávok, systém zúčtovacích centier, nemožnosť využívať zmenky v obchodnom styku a pod. Ďalej tento problém existuje v prípadoch, keď pri výkone rozhodnutia v rámci exekúcie je prikázaná pohľadávka voči poddlžníkovi, čo znamená, že platiteľ dane, ktorý by mal uplatňovať odpočet dane bez toho, aby mohol túto skutočnosť ovplyvniť, stráca nárok na odpočet dane. Práve z týchto dôvodov nie je žiaduce, aby naďalej táto podmienka bola zakotvená v zákone a taktiež nie je možné, aby právna úprava dane z pridanej hodnoty obsahovala detailne, ktoré prípady je možné akceptovať ako zaplataenie dane na vstupe. Takéto pravidlá by nemali byť súčasťou daňového zákona, ale je potrebné ich riešiť iným právnym predpisom, ktorý by upravoval hotovostné resp. bezhotovostné platby medzi podnikateľmi navzájom.

Zároveň na základe poznatkov bolo zistené, že podmienka zaplataenia dane nezabránila daňových únikom, nakoľko ide len o formálnu podmienku, ktorú v prípade daňového podvodu nie je problematické splniť a obísť týmto ustanovenia zákona. Daňové kontroly sa vo väčšine prípadov zameriavajú iba na kontrolu splnenia formálnych podmienok na odpočet dane a v mnohých prípadoch odpočet dane nie je uznaný na základe nedostatočne splnenej podmienky zaplataenia dane, i keď všetky okolnosti nasvedčujú, že zdaniteľné plnenie bolo uskutočnené a platiteľ dane prijaté zdaniteľné plnenie použije na uskutočnenie svojich zdaniteľných plnení. Naopak tam, kde boli splnené iba formálne podmienky (daňový doklad, doklad o zaplatení dane), bol odpočet dane uznaný, a to aj napriek tomu, že existovalo mnoho pochybností o tom, či zdaniteľné plnenie bolo uskutočnené. Chýba najmä dokazovanie, či zdaniteľné plnenie bolo skutočne uskutočnené, alebo či išlo len o fiktívne plnenie. Toto dokazovanie nemožno v žiadnom prípade nahradzovať preverením splnenia formálnych podmienok odpočtu dane.

Na túto neštandardnú podmienku v zákone poukazuje aj Ministerstvo hospodárstva SR v materiáli "Zlepšenie právneho, regulačného a daňového rámca na podporu investícií".

K bodu 3

Niektorí platitelia dane nie sú účtovnou jednotkou podľa zákona o účtovníctve a uplatňujú daňové výdavky paušálne, t.j. percentom z príjmu určeným zákonom o daniach z príjmov, a preto u týchto platiteľov dane sa za zaúčtovanie dane bude považovať zaevidovanie dane v záznamoch vedených podľa zákona o dani z pridanej hodnoty (§ 24 zákona).

K bodom 4 až 6

Nadväzne na úpravu podmienok na uplatnenie odpočtu dane na vstupe (vylúčenie zaplataenia dane z podmienok) sa upravuje aj nárok na odpočet dane z majetku u novoregistrovaného platiteľa dane. Okrem toho ustanovenie v nadväznosti na pojmy používané v tomto zákone upresňuje rozsah a spôsob uplatnenia odpočtu dane pri registrácii za platiteľa dane.

K bodom 7 a 8

Z podmienok na uplatnenie odpočtu dane pri prijatých zdaniteľných plneniach sa vypúšťa podmienka zaplataenia dane dodávateľovi. Táto úprava nadväzuje na predchádzajúce úpravy v § 2 ods. 5 zákona. Zároveň sa podmienky nároku na odpočet dane zosúladiujú s čl. 17 Šiestej smernice Rady EÚ, podľa ktorého vzniká nárok na odpočet dane, ak dodávateľovi pri dodaní tovaru alebo poskytnutí služby vznikne daňová povinnosť.

K bodom 9 a 10

Nadväzne na zmenu podmienok odpočtu dane sa upravujú ustanovenia týkajúce sa opravy odpočtu dane u odberateľa na základe opraveného základu dane alebo opravenej sadzby dane pri prijatom zdaniteľnom plnení.

K bodom 11 a 12

Nadväzne na úpravu podmienok na uplatnenie odpočtu dane v § 20 zákona sa vypúšťa ustanovenie týkajúce sa zaplataenia dane na vstupe.

K článku II

Navrhovaná účinnosť zákona je od 1. augusta 2001.

Ministerstvo financií SR
Odbor štátneho rozpočtu

Bratislava, 23.4.2001

Národná rada
Slovenskej republiky

Vec: stanovisko odboru štátneho rozpočtu k rozpočtovým
dôsledkom návrhu poslancu NR SR Petra Tatára na vydanie
zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 289/1995 Z. z. o
dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

V dôvodovej správe priloženej k uvedenému návrhu sa
konštatuje, že navrhovaná právna úprava zákona by nemala mať
nepriaznivý dopad na výnosy z dane z pridanej hodnoty.

Odbor štátneho rozpočtu s týmto konštatovaním nesúhlasí.
Prijaím zákona NR SR č. 289/1995 Z.z. o DPH od 1.1. 1996,
kedy sa upravil § 20 v tom zmysle, že "platiteľ má nárok na
odpočet dane, ak daň zaplatili platiteľovi, ktorý uskutočnil
zdaniteľné plnenie" sa značne zvýšili príjmy z dane z pridanej
hodnoty do štátneho rozpočtu.

Ministerstvo financií v rámci prípravy vládnej novely
uvedeného zákona zvažovalo uplatnenie niektorých zmien v
systéme odpočtov. Vzhľadom na riziká, ktoré sa v nadväznosti
na zmeny v sústave daní prejavujú, však tieto návrhy
prehodnotilo. Konštatuje, že k zrušeniu podmienky zaplata
dane platiteľom dane, ktorý prijal zdaniteľné plnenie, sa bude
prístupovať v rámci predvstupového procesu do EÚ.

Odbor štátneho rozpočtu sa v súčasnej etape
pripomienkovania nevyjadruje k legislatívnej a obsahovej
stránke predloženého návrhu zákona.

Ing. Miloš Nosál, CSc.
riaditeľ odboru
štátneho rozpočtu

